

Projekt: Razvoj standarda kvalifikacija i preddiplomskih studijskih programa na Tekstilno-tehnološkom fakultetu (šifra HR.3.1.15-0026)

Ishodi učenja u kontekstu Europskog i Hrvatskog kvalifikacijskog okvira

Vlasta Vizek Vidović

vvizek@idi.hr

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Tekstilno-tehnološki fakultet, Zagreb, 19.1.2016.

Ključne točke

- ▶ Europski prostor visokog obrazovanja: racionala i mehanizmi uspostave
- ▶ Standardi kvalifikacije i ishodi učenja u europskom visokom obrazovanju
- ▶ Hrvatski kvalifikacijski okvir i kvalifikacijski standardi

Europski prostor visokog obrazovanja: racionalna i mehanizmi uspostave

EUROPEAN
Higher Education Area

Izazovi visokom obrazovanju

- ▶ Što su karakteristike suvremenog svijeta koje značajno utječu na promjene u visokom obrazovanju?

Društvena i gospodarska kretanja na prijelazu stoljeća

► **Ekonomске pojave**

kompeticija, globalizacija, privreda temeljena na znanju, fleksibilno tržište radne snage, rast nezaposlenosti, ekonomска kriza

► **Sociokulturne pojave**

akceleracija u proizvodnji znanja, demografski pad, društvena osjetljivost za različitosti, promjena obiteljske strukture i vrijednosti, potreba za inkluzijom različitih skupina, terorizam i nasilje

► **Tehnološke pojave**

širenje IT tehnologija, zagađivanje okoliša i klimatske promjene, (namjerno) zastarijevanje tehnike, robotizacija industrije, recikliranje

Izazovi za visoko obrazovanje

- Jačanje globalne kompetitivnosti europskog visokog obrazovanja uskladšivanjem razina i ishoda studijskih programa u svrhu bolje prepoznatljivosti, lakše usporedivosti i veće mobilnosti studenata, nastavnika i cjelokupne radne snage.
- Odgovornost visokoškolskog obrazovanja prema zajednici: izravan doprinos potrebama zajednice za kvalificiranom radnom snagom koja može brzo postići visoku djelotvornost, lako reagirati na nove uvjete rada i biti sposobna za cjeloživotno učenje.
- Primjena novih pristupa učenju i poučavanju koji daju bolje obrazovne rezultate: konstruktivističke spoznaje o prednostima poučavanja usmjerenog na studenta i na poticanje njegove aktivnosti umjesto poučavanja usmjerenog na nastavnika i sadržaj znanstvene discipline.

(prema Wagenaar, 2008)

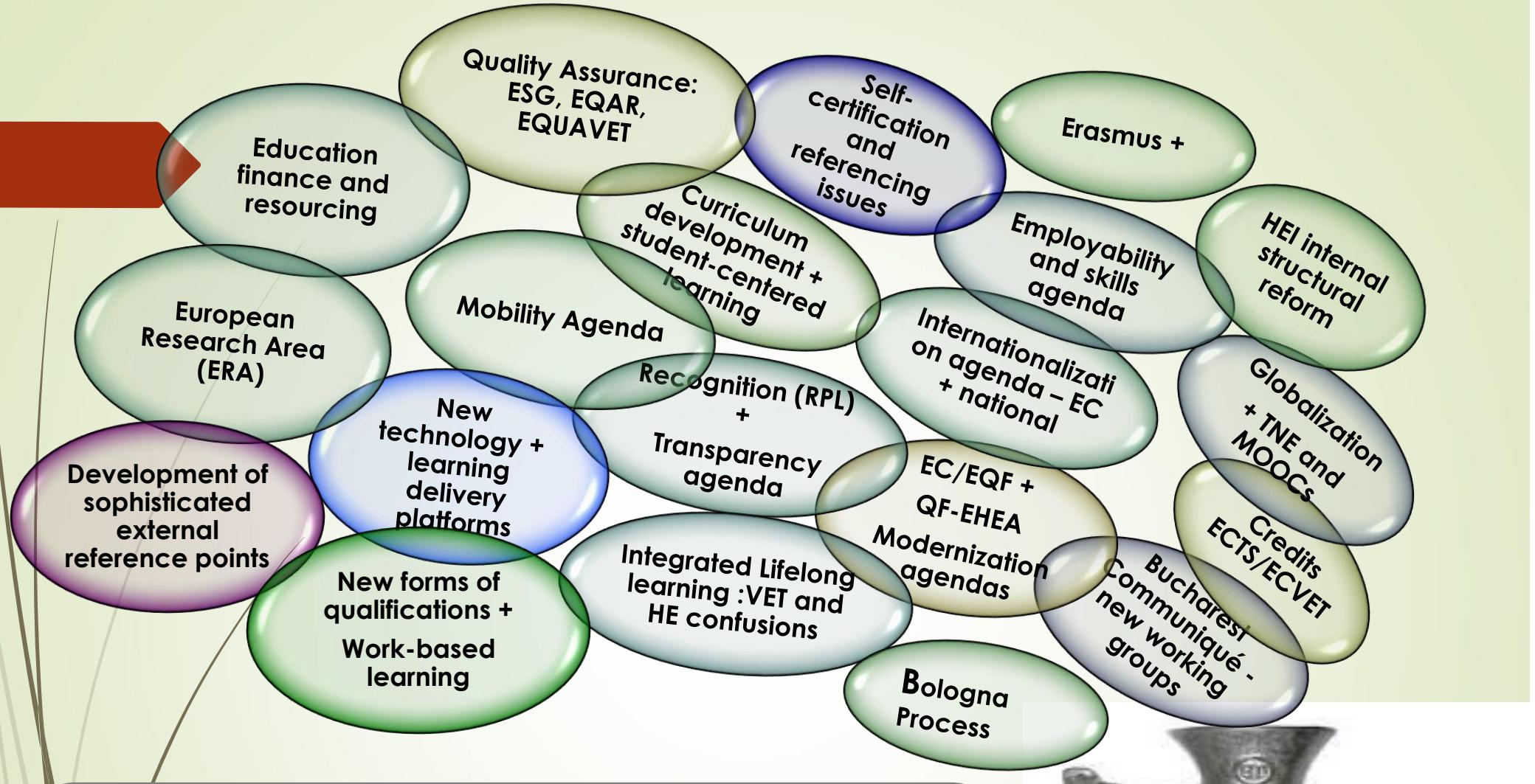
EU odgovor na izazove

Bolonjska deklaracija 1999 -2010

Bolonjski proces kao oruđe za uspostavu usporedivog, kompatibilnog i koherentnog sustava visokoga obrazovanja unutar zajedničkog **Europskoga prostora visokog obrazovanja**

Lisabonska strategija 2000 - 2010

Postati najkompetitivnije i najdinamičnije svjetsko gospodarstvo **temeljeno na znanju** sposobno za održiv ekonomski rast s više kvalitetnijih zaposlenja i većom socijalnom kohezijom

Education systems fit for the 21st century:
Modern, efficient, effective, transparent,
LE OUTCOMES...
internationally/globally recognized,
aid to labour force, aid to economy, etc

Learning outcomes

THE EUROPEAN HE EDUCATION REFORM PROCESSOR

Europski prostor visokog obrazovanja: zajednička vizija 1999. – 2015.

EUROPEAN
Higher Education Area

- ▶ Europske zemlje različitih kulturnih i političkih tradicija surađuju u ostvarenju zajedničkog cilja – EHEA
- ▶ Europski studenti imaju pristup studiju i zaposlenju uz puno priznavanje stečenih kvalifikacija i slobodan pristup tržištu rada
- ▶ Europske institucije visokog obrazovanja potiču razmjenu studenata i istraživača vođeni uzajamnim povjerenjem, transparentnošću programa i kvalitetom
- ▶ Europske vlade provode strukturne reforme nacionalnih sustava visokog obrazovanja
- ▶ Europsko visoko obrazovanje jača međunarodnu kompetitivnost, ali vodi i dijalog s drugim regijama svijeta

Ciljevi Bolonjskog procesa

1. Sustav prepoznatljivih kvalifikacija temeljenih na dva glavna ciklusa (BA i MA)
2. Sustav usporedivih i prenosivih bodova - ECTS
3. Mobilnost studenata, nastavnika i istraživača
4. Europsku suradnju u osiguravanju kvalitete u cilju razvijanja usporedivih kriterija i metodologija
5. Naglašavanje europske dimenzije u visokom školstvu

Zašto reforma visokog obrazovanja u Hrvatskoj?

- Niska unutarnja učinkovitost visokog obrazovanja (npr. OECD studija, 2006).
- Prepoznata važnost/nužnost ulaska u Europski prostor visokog obrazovanja
- Neprilagođenost nastavnih programa potrebama gospodarstva i razvijaka društva
- Niska razina sudjelovanja u međunarodnim istraživačkim projektima i slaba međunarodna mobilnost
- Nepostojanje mehanizama za unutrašnje i vanjsko osiguravanje kvalitete

Procijenite uspješnost realizacije bolonjskih ciljeva u Hrvatskoj!

Upotrijebite skalu školskih ocjena od 1 (neuspješno) do 5 (vrlo uspješno):

- ▶ Sustav temeljen na dva glavna ciklusa (BA i MA) _____
- ▶ Uvođenje ECTS bodovnog sustava _____
- ▶ Mobilnost studenata, nastavnika i istraživača _____
- ▶ Uspostava sustava osiguravanja kvalitete u VO _____
- ▶ Promicanje europske dimenzije u visokom obrazovanju _____

Izračunajte svoju prosječnu ocjenu: _____

Hrvatski problemi s provođenjem Bolonjskog procesa

- ▶ Nerazumijevanje kompetencijskog pristupa s orijentacijom na studenta
- ▶ Formuliranje ishoda učenja i određivanje opterećenja
- ▶ Administrativno-struktturna reforma
- ▶ Primjerenoš prostora
- ▶ Dostupnost literatura i ostalih izvora
- ▶ Sveučilišno osoblje (broj i educiranost)
- ▶ Mobilnost (sveučilišna, međusveučilišna, razmjena)
- ▶ Upravljanje kvalitetom
- ▶ Europska dimenzija

Bolognski proces: 2015 - 2020

Erevanska ministarska konferencija - 2015

Dokumenti:

- ▶ The Bologna process revisited: future of the EHEA
- ▶ Yerevan communiqué
- ▶ ECTS users' guide 2015
- ▶ Standards and guidelines for quality assurance in the EHEA (ESG) 2015

[http://bologna-
erevan2015.ehea.info/pages/view/documents](http://bologna-erevan2015.ehea.info/pages/view/documents)

Uporišta Europskog prostora visokog obrazovanja

Zajednički okvir

- ▶ Kvalifikacijski okvir za visoko obrazovanje (3 ciklusa)
- ▶ Zajednički sustav kredita (*ECTS*)
- ▶ Zajednička načela učenja usmjerenog na studenta
- ▶ Europski standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete
- ▶ Zajednički pristup prepoznavanju stečenih kompetencija
- ▶ Zajednička metodologija vrednovanja postignuća institucija visokog obrazovanja

Zajednička oruđa:

Vodič za primjenu ECTS-a, Lisabonska konvencija o priznavanju diploma, Dodatak diplomi

EUROPEAN
Higher Education Area

Naučene lekcije 1999.- 2015.

- ▶ Izvorna europska vizija nije jasno predstavljena u svim europskim zemljama
- ▶ Nedovoljna jasno razlikovanje implementacija reforme na dvije razine: nacionalnoj i institucionalnoj
- ▶ Pristup poučavanju usmjeren na studenta nije svugdje prepoznat kao ključno obilježje visokoškolskih programa te nije dosljedno primjenjivan u akademskoj zajednici
- ▶ Nije se prepoznalo da usklađivanje sustava visokog obrazovanja u 47 zemalja dovodi do potencijalnih napetosti koje usporavaju proces konvergencije u EHEA

Napetosti između...

- ▶ Sveeuropskog pristupa i nacionalnih različitosti
- ▶ Procesa i ishoda
- ▶ Pristupa odozgo i odozdo
- ▶ Zajedničkih standarda i fleksibilnosti
- ▶ Suradnje i kompeticije
- ▶ Globalnog i regionalnog pristupa

Aktualni izazovi za Europski prostor visokog obrazovanja

- ▶ Sustavna primjena pristupa usmjerenog na učenje i studenta
- ▶ Zagovaranje visokog obrazovanja kao javnog društvenog dobro dostupno svima
- ▶ Reagiranje na demografske promjene, migracijska kretanja i priznavanje zahtjeva građanskim pravima
- ▶ Realizacija značajnih istraživačkih rezultata
- ▶ Optimalna upotreba novih tehnologija u obrazovnom procesu
- ▶ Određenje u odnosu na međudržavane konflikte i unutar državni ekstremizam
- ▶ Suočavanje s globalnom ekonomskom (i migracijskom) krizom kao izazovom

Erevansko priopćenje: Obnovljena vizija: prioriteti do 2020.

► Glavne zadaće:

- Poticati kvalitetu i relevantnost učenja i poučavanja kroz primjenu ishoda učenja
- Podržavati i skrbiti o zapošljivosti svojih bivših studenata tijekom njihovog cijelog radnog vijeka
- Osigurati uključivost u visokom obrazovanju
- Ustrajati na provedbi zacrtanih strukturnih reformi VO

Strateške preporuke:

Usmjerenost na učenje i studenta

- ▶ Čvršće povezivanje poučavanja, učenja i istraživanja na svim razinama uz poticanje kreativnosti, inovativnosti i poduzetništva studenta i nastavnika
- ▶ Kreiranje studijskih programa koji potiču učinkovitost učenja i stjecanje kompetencija za realizaciju osobnih profesionalnih aspiracija i zadovoljenje društvenih potreba
- ▶ Transparentnost u opisu ishoda učenja i razine opterećenja, fleksibilni putovi u VO, primjерено vrednovanje ishoda.

Strateške preporuke:

Usmjerenost na učenje i studenta

(nast.)

- ▶ Podrška i priznanje kvalitetnom poučavanju, pružanje mogućnosti za kontinuiranim unapređivanjem nastavničkih kompetencija.
- ▶ Podrška nastavnicima u primjeni inovativnih pedagoških metoda uz osiguravanja optimalnih uvjeta za učenje i primjenu IT
- ▶ Studentska participacija kao i sudjelovanje ostalih ključnih dionika u planiranju kurikuluma i osiguravanju kvalitete visokog obrazovanja.

Standardi kvalifikacije i ishodi učenja u europskom visokom obrazovanju

Glavni alati

- ▶ Novi standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete – ESG 2015
- ▶ Kompetencije i ishodi učenja: ECTS vodič 2015
- ▶ Europski kvalifikacijski okvir i nacionalni kvalifikacijski okviri

Europski standardi i smjernice za osiguravanje kvalitete ESG – 2015

1.2. Izrada i odobravanje programa

► Standard:

Visoka učilišta moraju imati postupke za izradu i odobravanje svojih studijskih programa. Oni moraju biti izrađeni tako da ispunjavaju postavljene im ciljeve, uključujući i predviđene ishode učenja.

Kvalifikacije koje se dodjeljuju temeljem programa treba jasno opisati i predstaviti, pozivajući se na odgovarajuću razinu **nacionalnog kvalifikacijskog okvira za visoko obrazovanje** pa time i na **Kvalifikacijski okvir Europskog prostora visokog obrazovanja**.

1.3. Učenje, poučavanje i vrednovanje usmjereni na studenta

► Standard:

Visoka učilišta moraju osigurati da se programi izvode na način koji potiče studente na preuzimanje aktivne uloge u ostvarivanju procesa učenja i da vrednovanje studenata odražava takav pristup.

Provedba učenja i poučavanja usmjerenih na studenta uključuje:

- ▶ Uvažavanje i prilagođavanje različitostima studenata i njihovim potrebama, fleksibilnost načina učenja
- ▶ Primjena različitih oblika izvođenja nastave
- ▶ Fleksibilno korištenje različitih pedagoških metoda
- ▶ Redovito evaluiranje i prilagođavanje različitih oblika izvođenja nastave, kao i pedagoških metoda
- ▶ Poticanje autonomije kod studenata, uz odgovarajuće usmjeravanje i podršku nastavnika
- ▶ Međusobno uvažavanje nastavnika i studenta
- ▶ Odgovarajuće postupke za rješavanje studentskih žalbi.

Kompetencije i ishodi učenja u visokom obrazovanju – ECTS perspektiva

ECTS sustav – vodič 2015.

- ECTS je sustav akumulacije i prijenosa kredita, usmjeren na učenje i studenta, temeljen na načelu transparentnosti procesa učenja, poučavanja i vrednovanja ishoda.
- Cilj primjene ECTS sustava je poticanje kvalitetnijeg planiranja, provedbe i evaluacije studijskih programa te olakšavanje studentske mobilnosti priznavanjem vremena studiranja, postignuća i kvalifikacija.
- ECTS krediti opisuju obujam studentovog opterećenja potrebnog za postizanje određenih ishoda učenja.
- Akademska godina se određuje kao opterećenje od 60 ECTS kredita – prikazanih kao cijeli brojevi.

Poučavanje usmjereni na učenje studenta

► SVRHA:

Poučavanjem usmjerenim na studenta i učenje potiče se proces **kvalitativne** spoznajne promjene o predmetu učenja te se postiže kritičnost i autonomija u prosuđivanju.

► OBILJEŽJA:

- Poticanje aktivnog pristupa učenju
- Naglasak na kritičkom i analitičkom učenju i razmišljanju
- Povećana samostalnost i odgovornost studenta
- Kontinuirano preispitivanje) načina učenja i poučavanja u svrhu postizanja veće učinkovitosti (**refleksija**)

Kompetencija

predstavlja dinamičku kombinaciju kognitivnih i metakognitivnih vještina, znanja i razumijevanja, međuljudskih i praktičnih vještina te profesionalnih vrijednosti koja se manifestira u radu ili učenju.

U visokom obrazovanju kompetencije se razvijaju u svim programskim jedinicama i utvrđuju se posebno za svaku razinu studijskog programa.

Tuning pojmovnik, 2007.

Tuning academy

<https://www.unideusto.org/tuningeu/tuning-academy.html>

Kompetencija znači dokazanu sposobnost upotrebe znanja, vještina i osobnih, socijalnih i/ili metodoloških sposobnosti u radu ili učenju odnosno u profesionalnom i osobnom razvoju.

U Europskom kvalifikacijskom okviru kompetencija se opisuje u terminima autonomije i odgovornosti djelovanja.

ECTS guide 2015.

Vrste kompetencija

- ▶ generičke ili prenosive u različita područja djelovanja
- ▶ područno specifične (svojstvene određenoj disciplini/struci)

Razvoj kompetencija

- ▶ ciklički (preddiplomski, diplomski, poslijediplomski stupanj)
- ▶ integriran kroz sve razine studija

Određivanje kompetencija

- ▶ na razini stupnjeva, studija i na razini kolegija
- ▶ uključenost različitih nositelja interesa (sveučilišni nastavnici, diplomirani studenti, poslodavci)

Ishodi učenja – ECTS guide 2015

- Tvrđnje napisane od strane akademskog osoblja o tome što se od studenta očekuje da zna, razumije i/ili da je sposoban pokazati nakon završetka procesa učenja. Ishodi učenja su operacionalizacija kompetencija pomoću aktivnosti koje su mjerljive i vidljive.
- Ishodi učenja moraju biti praćeni jasnim kriterijima vrednovanja prema kojima se može pouzdano utvrditi jesu li ostvareni.
- Ishodi učenja se određuju za cijeli program (12 do 20 skupova ishoda) i/ili za pojedinačnu obrazovnu komponentu (predmet) (6-8 ishoda učenja)

Primjena ishoda učenja

Međunarodna razina
priznavanja diploma i kvalifikacija

Nacionalna razina
nacionalni kvalifikacijski okvir, standardi kvalifikacije, standardi sustava kvalitete

Razina sektora visokog obrazovanja
„Dublinski deskriptori” najšire kompetencije koje se stječu završetkom pojedinog ciklusa bez obzira na disciplinu

Razina institucije/akademskog područja
-Planiranje programa/predmeta /nastavne jedinice
- Kriteriji vrednovanja i ocjenjivanja –
- Individualni deskriptori kvalifikacija (opisani u Dodatku diplomi)

Taksonomije za određivanje ishoda učenja

Kognitivni
ishodi

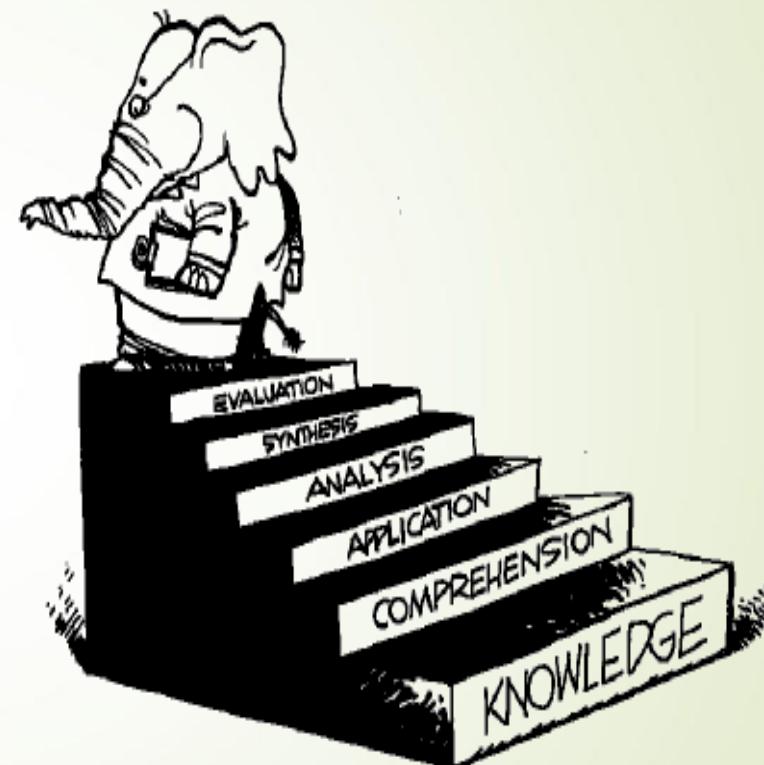
Afektivni
ishodi

Psihomotorički
ishodi

Taksonomija kognitivnih ciljeva učenja prema Bloomu (1956.)

6. Vrednovanje/
Kreativnost
5. Sinteza
4. Analiza
3. Primjena
2. Razumijevanje
1. Dosjećanje/Znanje

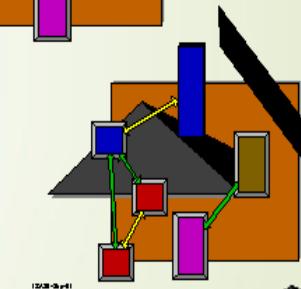
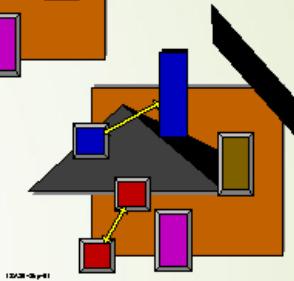

SOLO taksonomija

Structure of Observed Learning Outcomes

1. **Pre-struktura razina:** gomilanje nepovezanih informacija
2. **Jedno-struktura razina:** stvaranje očitih i jednostavnih veza među informacijama
3. **Više-struktura razina :** stvaraju se višestruke bez uočavanja obrazaca i cjeline.
4. **Relacijska razina:** uočavanje odnosa dijelova i cjeline, integracija informacija u modele
5. **Proširena apstraktna razina:** mogućnost generalizacije i prijenosa principa u druga područja

(Biggs, 1999)

Nacionalni kvalifikacijski okvir i referentni standardi

Europski kvalifikacijski okvir (EQF, EC- 2008)

EQF je skup zajedničkih načela, postupaka i smjernica koji doprinosi:

- ▶ boljem razumijevanju i povezivanju sustava kvalifikacija u svim europskim zemljama
- ▶ jasnome i jednostavnom priznavanju inozemnih kvalifikacija i poticanju mobilnosti građana
- ▶ upravljanju i osiguranju kvalitete obrazovanog sustava
- ▶ razvoju nacionalnih kvalifikacijskih okvira.

Nacionalni kvalifikacijski okvir

- ▶ Nacionalni kvalifikacijski okvir je instrument kojim se opisuju kvalifikacije koje se dodjeljuju u nacionalnom obrazovnom sustavu te ih se smisleno međusobno povezuje (od predškolske do doktorske razine) čime se daju osnove za ***jasnoću sustava, pristupanje, prohodnost, stjecanje i kvalitetu kvalifikacija.***
- ▶ kvalifikacijski okvir i kvalifikacije u njemu temelje se na jasno definiranim ***ishodima učenja*** koji su opisani mjerljivim pokazateljima odgovarajuće razine – mogućnost povezivanja s EQF-om

Odnos EQF-a i NQF-a

Država A

Kvalifikacija

EQF Razina 8

EQF Razina 7

EQF Razina 6

EQF Razina 5

EQF Razina 4

EQF Razina 3

EQF Razina 2

EQF Razina 1

Država B

Kvalifikacija

Kvalifikacija

Kvalifikacija

Razine EQF-a (QF EHEA) i HKO-a

EQF 1	HKO 1	<ul style="list-style-type: none">• osnovno obrazovanje
EQF 2	HKO 2	<ul style="list-style-type: none">• strukovno osposobljavanje
EQF 3	HKO 3	<ul style="list-style-type: none">• jednogodišnje i dvogodišnje srednjoškolsko strukovno obrazovanje
EQF 4	HKO 4.1	<ul style="list-style-type: none">• trogodišnje strukovno obrazovanje
	HKO 4.2	<ul style="list-style-type: none">• gimnazijsko srednjoškolsko obrazovanje; četverogodišnje i petogodišnje strukovno srednjoškolsko obrazovanje
EQF 5	HKO 5 QFEHEA 1	<ul style="list-style-type: none">• stručni studiji završetkom kojih se stječe manje od 180 ECTS bodova; strukovno specijalističko usavršavanje i osposobljavanje; programi za majstore uz najmanje dvije godine vrednovanog radnog iskustva;
EQF 6	HKO 6 QFEHEA 1	<ul style="list-style-type: none">• sveučilišni preddiplomski studiji; stručni preddiplomski studiji
EQF 7	HKO 7 QFEHEA 2	<ul style="list-style-type: none">• sveučilišni diplomski studiji; specijalistički diplomski stručni studiji; poslijediplomski specijalistički studiji;
EQF 8	HKO 8.1 HKO 8.2 QFEHEA 3	<ul style="list-style-type: none">• poslijediplomski znanstveni magistarski studiji;• poslijediplomski sveučilišni (doktorski) studiji; obrana doktorske disertacije izvan studija.

Hrvatski kvalifikacijski okvir

Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (2013.) opisuje kvalifikacije koje se dodjeljuju u nacionalnom obrazovnom sustavu te smisleno međusobno povezuje obrazovne razine od predškolske do doktorske. Sukladan Europskom kvalifikacijskom okviru (EQF) i Europskom prostoru visokog obrazovanja(QF-EHEA).

Polazne postavke HKO-a

- ▶ Uvjet za uređenje nacionalnog sustava **cjeloživotnoga učenja**
- ▶ Instrument za povezivanje i uspoređivanje **ishoda učenja obrazovnih institucija** u RH i u međunarodnoj razmjeni
- ▶ Uvođenje **jasnih kriterija kvalitete stjecanja kvalifikacije**, odnosno kompetencija koje se mogu očekivati nakon završetka obrazovanja za određenu kvalifikaciju
- ▶ Mogućnost **mjerenje postignuća učenja** i njihovog uspoređivanja
- ▶ Način **povezivanja potreba tržišta rada** i obrazovanja

HKO implementacija kroz Registar HKO-a

Profil sektora

Kretanje radne snage na tržištu rada

Karakteristike ponude rada iz obrazovanja

Usklađenost potražnje na tržištu i obrazovne ponude

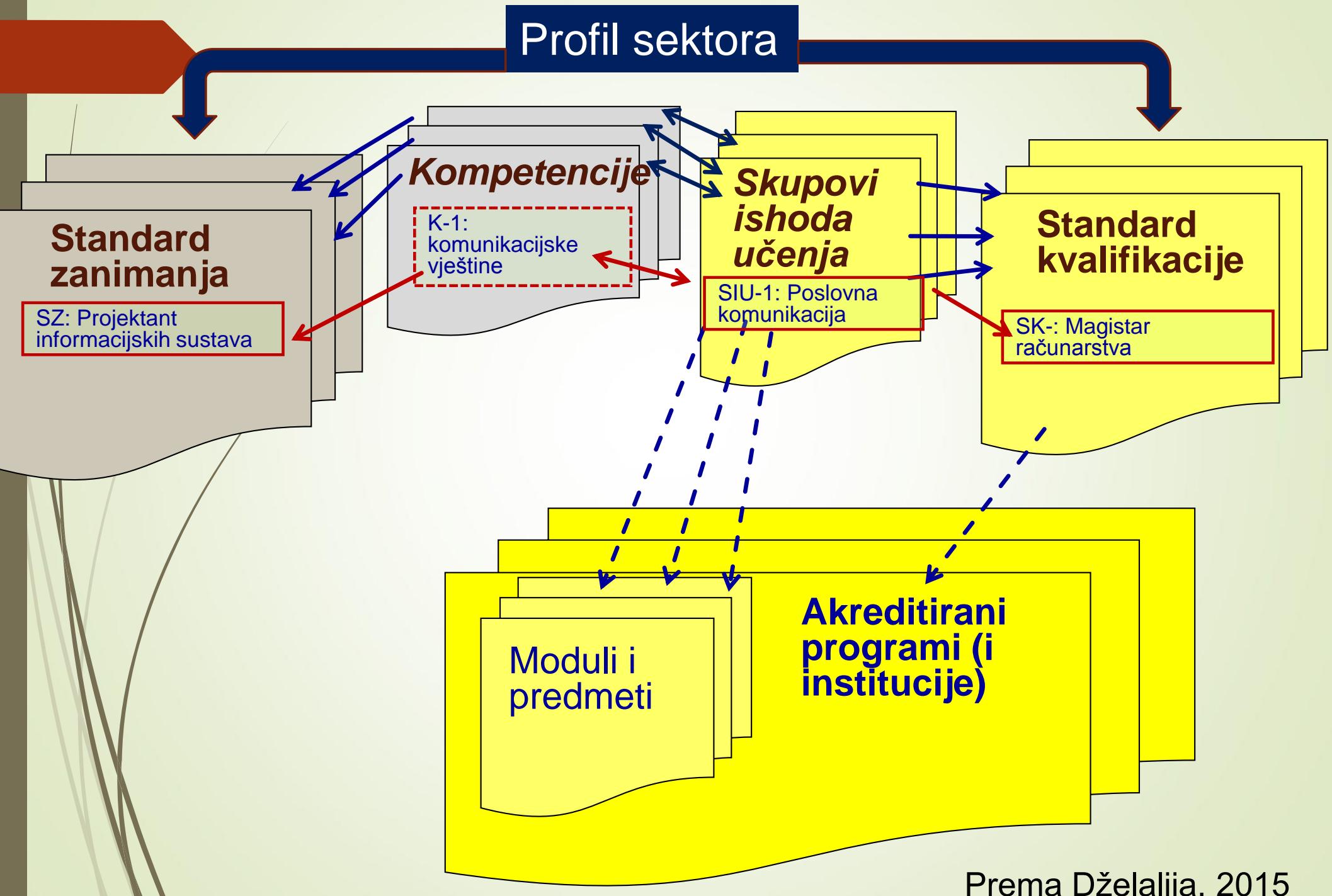
Standard zanimanja

opis aktivnosti, uvjeta rada, kompetencija (potrebnih za obavljanje određenog zanimanja – vodič za standard kvalifikacije

Standard kvalifikacije

određivanje vrste i razine kompetencija opisanih kroz ishode učenja potrebnih za obavljanje određenog posla – polazište za planiranje kurikuluma

HKO Registar i studijski programi

Elementi kvalifikacije

Naziv kvalifikacije (gen+spec)

- Razina (HKO)
- Obujam (ECTS)
- Klasa (potpuna/djelomična)
- Uvjeti za pristupanje

Cjelovite i razumljive informacije o kvalifikaciji za eksperte u sektoru

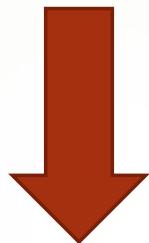
- Skupovi ishoda učenja
- Uloga kvalifikacije (tržište rada nastavak obrazovanja, druge potrebe)
- Osiguravanje kvalitete

Osnovne karakteristike o kvalifikaciji za eksperte u drugim područjima

Cjelovit i razumljiv sadržaj za sve korisnike, eksperte i ne-eksperte, studente, profesore, poslodavce, zaposlenike, itd.

Akademski standard - definira **ishode učenja**, akademski sadržaj, načine učenja, poučavanja i vrednovanja ravnajući se prema kvalifikacijskom standardu.

Sustav osiguravanja kvalitete VO provjerava odgovaraju li propisani (očekivani) ishodi učenja stečenim ishodima učenja (javno objavljeni testovi, provjera ispitnih pitanja i razgovori s polaznicima u postupcima reakreditacije).

Ishodi učenja prema HKO-u

Ishodi učenja (engl. Learning Outcomes) su kompetencije koje je osoba stekla učenjem i dokazala nakon postupka učenja.

Skup ishoda učenja (engl. Unit of Learning Outcomes) je najmanji cjelovit skup povezanih ishoda učenja iste razine, obujma i profila.

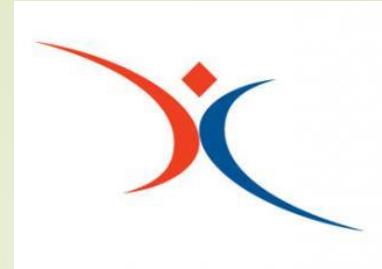

HKO opisnice ishoda učenja za razinu 6 ZNANJA

- ▶ vrednovanje specijaliziranih činjenica, pojmova, postupaka, principa i teorija unutar područja rada i/ili učenja, uključujući njihovo kritičko razumijevanje.

HKO opisnice ishoda učenja za razinu 6

VJEŠTINE

Spoznajne vještine: prikupljanje, interpretiranje, procjenjivanje, odabiranje i kreativno korištenje različitih relevantnih činjenica, pojmove i postupaka u osmišljavanju rješenja i rješavanju složenih zadataka ili problema unutar specijaliziranog područja rada u nepredvidivim uvjetima, te prijenos znanja na druga područja i probleme.

Psihomotoričke vještine: izvođenje složenih radnji te primjena složenih metoda, instrumenata, alata i materijala u nepredvidivim uvjetima te izrada instrumenata, alata i materijala te prilagodba složenih metoda.

Socijalne vještine: upravljanje složenom komunikacijom, interakcijama s drugima i procesom suradnje u različitim društvenim skupinama u nepredvidivim socijalnim situacijama.

HKO opisnice ishoda učenja razine 6 ODGOVORNOST I SAMOSTALNOST

Samostalnost:

- ▶ upravljanje stručnim projektima u nepredvidivim uvjetima.

Odgovornost:

- ▶ preuzimanje etičke i društvene odgovornosti za upravljanje i vrednovanje profesionalnog razvoja pojedinaca i skupina u nepredvidivim uvjetima.

Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije – visoko obrazovanje

CILJ 1. UNAPRIJEDITI STUDIJSKE PROGRAME DOSLJEDNOM PROVEDBOM POSTAVKI BOOLONJSKE REFORME

- 1.1. Uskladiti broj i profil studijskih programa s društvenim i gospodarskim potrebama
- 1.2. Prilagoditi sadržaje studijskih programa jasno definiranim ishodima učenja

MJERA 1.2.1.

- ▶ Provesti reviziju sadržaja i ishoda učenja studijskih programa. Korištenjem HKO-a uskladiti ishode učenja s kompetencijama.
- ▶ U razradu izmjena i dopuna sadržaja studijskih programa uključiti poslodavce putem sektorskih vijeća, HUP-a i HGK-a.
- ▶ Težište studija pomaknuti s preddiplomskih na diplomske studije i pritom uskladiti stvarno opterećenje studenta s ECTS bodovima koje nose pojedini kolegiji/moduli.
- ▶ Osigurati studentsku praksu u okviru svih programa u kojima ona doprinosi stjecanju kompetencija.
- ▶ Osigurati veću zastupljenost transverzalnih kompetencija i u preddiplomskim i u diplomskim studijima.

- ▶ **MJERA 1.2.2.** Uvesti sustav poticanja inovativnih **pristupa u izvođenju studijskih programa** uključujući i uporabu informacijsko-komunikacijskih tehnologija.
- ▶ **MJERA 1.2.3.** Osmisliti i uvesti **mentorski sustav** na sva visoka učilišta. Provesti edukaciju nastavnika i suradnika u svrhu razvoja mentorskih kompetencija internim postupcima unutar visokih učilišta.
- ▶ **MJERA 1.2.4.** Utvrditi **metodologiju za verificiranje i validaciju ishoda učenja** i stečenih kompetencija i potom provesti usklađivanje. Ovu mjeru treba provesti na razini ishoda učenja studija.
- ▶ **MJERA 1.2.5.** Revidirati **načine provjere ishoda učenja** u cilju njihova pouzdanijeg utvrđivanja. Potrebno je utvrditi načela provođenja, evaluiranja i arhiviranja dokumentacije vezane uz provjeru ishoda učenja.

Hvala na pažnji!

